

**קונטרס**  
**מעשה הצדקה שלום**  
**על מצות צדקה והכנסת אורחים**  
**חלק א'**

**זמירות**  
**לליל שבת קודש**

- א -

(י) אשת חיל מי ימצא וְרַחֵם מִפְּנֵינִים מְכָרָה (משלי לא י), יש לדקדק: (א), איזה אשה נקרא אשת חיל שהכתוב שואל אח"כ מי ימצא.

(ב), עוד צריך ביאור למה לא אומר אשה טובה מי ימצא, במקום לשון חיל.

(ג), עוד יש לבאר כוונת שלמה המלך ע"ה שאמר אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי, וכאן אומר אשת חיל מי ימצא, משמע שיכולים למצוא.

(ד), עוד יש לבאר, הלא ימצא הוא לשון מציאה, ואיך אומרים על מציאה שצריך לחפש, הי' צריך לומר ולבאר איך שיקחו אשה טובה.

(ה), יש לדקדק במה שאמר ורחוק מפנינים מכרה, מה רצה להדגיש במה שהרחיק את הפנינים מאתה.

ולבוא אל הביאור נראה לפרש בהקדם מה דאיתא בחז"ל (תענית כד.), כלה שהיא בבית אביה כל זמן כו' שעיניה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה. אפ"ל בהקדם מה שפירשתי פעם שעיניה יפות סובב על מצות הכנסת אורחים, דהנה אמרו חז"ל (ב"מ פ"ז ע"א) כתיב (באברהם - וירא יח, ו) קמח וכתוב סולת, א"ר יצחק מכאן שהאשה עיניה צרה באורחים יותר מן האיש (היא אמרה קמח והוא אמר סולת, רש"י). ואיתא בילקוט בראשית (תתקס"ד), אשר חיל מי ימצא זו שרה. ואפשר לבאר, למה אמרה שרה קמח, (כמו שאמר ר"י מכאן שהאשה עניה צרה באורחים) ואפ"ל דבאמת לא היתה שרה אמנו צרה באורחים, אלא שהיא רצתה לעשות מהר, וקמח הולך יותר מהר.

ובזה אפ"ל, **כלה כל זמן שהיא בבית אביה**, פי' שמקיימת מצות הכנסת אורחים כראוי כמו שראתה בבית אביה, ואז ממילא **כל זמן שעיניה יפות**, דאשה זו שהולכת בדרכי אביה שקיים מצות הכנסת אורחים כראוי, ממילא יוצאת מגדר של סתם נשים ואין עיניה צרות באורחים, וע"כ **אין כל גופה צריכה בדיקה**.

ובזה יש לפרש את הגמרא (תענית דף כ"ו:) אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו וכו' ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים ומה היו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה, (משלי ל"א) שקר החן והבל היופי

אשה יראת ה' היא תתהלל, ואומר (שם שם) תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה. וכן הוא אומר (שיר השירים ג') צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו זה מתן תורה, וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו.

וצ"ב השייכות של חמשה עשר באב ליום הכיפורים דייקא, אשר בשניהם יוצאות בנות ישראל ואומרות בחור שא נא עיניך.

גם צ"ב השייכות שמביא לענין הזה פסוק צאינה וראינה בנות ציון וכו' ומסיים וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו.

אך להנ"ל דכלה **שעיניה יפות** פי' שהיא מקיימת מצות הכנסת אורחים כראוי, ואין עיני' צרות באורחים אלא יפות, א"כ י"ל דזהו שהיו בנות ישראל הכשרות (אשר מקיימות הכנסת אורחים כראוי) אומרות בחור שא נא **עיניך** וראה מה אתה בורר לך, פי' דלא די בזה שעני האשה יפות, לקיים מצות הכנסת אורחים כראוי, כי צריך שיהיו גם עיני האיש יפות באורחים, דבלאו הכי הרי יכול הבעל להפריע לאשתו שלא תוכל לקיים הכנסת אורחים כראוי.

ומסופר אודות שוחט אחד מחסידי הרה"ק מרוזין זי"ע, שהצטיין במצות הכנסת אורחים. לימים מתה עליו אשתו ל"ע ונשא אשה אחרת, והיא לא נתנה לו להכניס אורחים לבית. סיפרו זאת להרה"ק מרוזין, וכשבא השוחט, כדרכו, אל הצדיק, שאלו על השינוי בהנהגתו כלפי האורחים. השיב לו השוחט:

- מה אני יכול לעשות, והלא אשתי אינה מסכמת לכך. כלום עלי לגרש את אשתי בשביל זה? - אמר לו הצדיק מרוזין: - כי מרים הם, על כן קרא שמה מרה.

ולזה אמרו **שא נא עיניך** וראה מה אתה בורר לך, דאם עיניך יפות ואינן צרות באורחים, אז תברור לך אשה שאין עיניה צרות כי אם יפות באורחים.

וע"כ אמרו **אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה**, פי' תן עיניך על משפחת המדוברת אם היא באה ממשפחה כזו אשר זהירים לקיים מצות הכנסת אורחים כראוי, ולזה מביא בגמרא הפסוק **שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל**, דאחז"ל (שם - קכ"ז) גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה, והיופי העיקרי אצל הכלה הוא אם היא אשה יראת ה' ומקיימת מצות הכנסת אורחים כראוי וכנכון, ועל זה נאמר **תן עיניך במשפחה**.

והנה מובא מזקיני הרה"ק השרף מסטרעליסק זי"ע דאורח על שולחנו של אדם נחשב אצל הקב"ה כאילו אכל בכוונות האריז"ל, אך כל זה בתנאי שלא יאכל עם משפחתו על שלחן אחד, ואז חשוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, ע"כ. ונמצא מזה דאם מקיים מצות הכנסת אורחים כהוגן חשוב ליה כאילו הקריב כל הקרבנות ומכפרת בעדו כמו הקרבנות.

ובזה נבין השייכות בין ט"ו באב ליום הכיפורים, דכיון דמיירי מענין הכנסת אורחים אשר אם מקיימים אותה כראוי חשוב כאילו הקריב כל הקרבנות, ע"כ מדמה אותה שפיר ליום הכיפורים, דגם ביוה"כ מתכפרים עוונות בני ישראל, וזהו לא היו ימים טובים לישראל **כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים**.

ומה שסיים בגמרא וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, אפשר לפרש דהכוונה שכאשר מקיימין הכנסת אורחים כראוי, ובין בעיני האיש ובין בעיני האשה הם כדבעי, עיניהם יפות באורחים, מקרבים את הגאולה בזה, כמו שהארכנו בחידושים להגדה של פסח לפרש מה שאומרים בהגדה כל דכפין ייתי ויכול וכו' השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, עפי"מ שמובא בספר דברי יצחק בשם הגה"ק בעל שם שלמה ממונקאטש זצ"ל בשם הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע לפרש הגמרא גיטין (דף נ"ו): אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, בדרך צחות כדרכו בקודש, כי העיר ירושלים נחרבה ע"י העשיר והעני, כי העושר נקרא קמצא כמאמרם ז"ל וסימנך (מנחות פ"ו) עשירים מקמצין, ועני נקרא בר קמצא, והוא היפוך העשיר [וכמאמר העולם שעני יש לו לב טוב] דהאי גברא דרחמי' קמצא ובעל דבבי' בר קמצא, הסדר הוא שאוהבים את העשיר ושונאים את העני [ומקרא מלא הוא גם לרעהו ישנא רש ואוהבי עשיר רבים] עביד סעודתא אמר לי' לשמע' זיל אייתי לי קמצא [פי' לך ותקרא לי רק את העשירים על הסעודה] אייתי לי' בר קמצא, אזל אשכחי' דהוא יתיב [פי' דהוה מצא את העני ג"כ] אמר לי' מכדי האי גברא בעל דבבי' דהאי גברא מאי בעית הכא, פי' הבעל סעודה אומר להעני הלא ידעת שאין אתה מחותן גדול אצלי וחשוב כ"כ בעיני ומדוע ישבת פה בראש הקרואים. השיב לו העני וא"ל הואיל ואתאי שבקן ויהיבנא לך דמי סעודתי מה דאכילנא ושתינא, רצ"ל תאמין לי שלא ארויח בזה כ"כ שהרי כמה שפיכות דמים יש לי בזה, א"ל לא, לסוף א"ל יהיבנא לך כל דמי הסעודה שאין כל הסעודה שוה כ"כ כמו הבזיון ושפיכות דמים שלי, נקטי' בידי' ואפקי', היינו

שמבייש את העני בפני רבים בחציפות ועזות ואין לו שום בושת פנים כלל בפניהם כי הכל חונפין לעשיר ואין עומדים לימין האביון כידוע, אמר הואיל ויתבו רבנן ולא מחו ש"מ וכו' איזיל איכול בהו קורצא לבי מלכא, פי' שאמסור דין לשמים, אמר מרדו בך יהודאי וכו', א"ל שדר להו קורבנא, רצ"ל עני כמבואר בזוה"ק שדר בידו בהדי דקאתו שדא בי' מומא בניב שפתים וא"ל בדוקין שבעין, רצונו לומר שהעשיר נותן מום בעני ואומר עליו חסרונות שאוכל ושותה הרבה יותר מדאי ומביט בעינים מוזרות אל הקערות ואל צואר בעה"ב בעינא בישא וכדומה, דלדידן הוה מומא ולדידהו לא הוה מומא, היינו לנו לעניים זה מום גדול ולהם לעשירים הזוללים וסובאים הרבה ועושים כל מה שלבם חפץ אין זה שום מום אצלם, עכלה"ק.

ואגב יש לפרש עוד מ"ש בגמרא שדא בי' מומא בדוקין שבעין, עפ"י דרכו של הר"מ מפרימישלאן אך באופן אחר קצת, דמובא בספר סיפורי צדיקים (כ"ד א') בשם הבעל שם טוב זי"ע, שאמר כלל גדול, אז פון זיך זאל מען נישט ארויסקוקן און אין יענעם זאל מען נישט אריינקוקן, ע"כ.

וזהו שאמר הגמרא שדא בי' מומא בדוקין שבעין, פי' שהסתכל על חבריו מה שהוא אוכל ולא רצה שיאכל אצלו, ע"כ הלך ושדא בי' בהקרבת מומא בדוקין שבעין, שנענש לעשות ממש כמעשהו שעשה הוא מקודם.

ועל פי זה יש לומר עוד בדרך רמז, דמובא בחז"ל שביהמ"ק הוא כמו אישון עין של העולם, ונקרא אבן שתיה שממנו הושתת העולם.

והנה הקב"ה מתנהג עם האדם במדה כנגד מדה, וכדבריהם ז"ל (נדרים דף ל"ב). משום מדה כנגד מדה, וכן הוא במשנה (סוטה דף ח':) מנין שבמדה שאדם מודד

מודדין לו שנאמר בסאסאה בשלחה תריבנה וכו', ועיין במכילתא פרשת יתרו על פסוק כי בדבר אשר זדו עליהם.

וע"כ, מדה כנגד מדה על מה שהוא שדא מומא **בדוקין שבעין**, נענשו שנחרב ביהמ"ק שהוא בחינת **דוקין שבעין** של כל העולם.

ואפשר לפרש עפ"י דבריו הקדושים של הרבי ר' מאיר'ל מפרימישלאן בפירוש הגמרא דקמצא ובר קמצא הנ"ל, דמשם רואים דע"י שלא רצה להכניס את האורח עי"ז נחרב ביהמ"ק בעוה"ר, וא"כ רואים אנו מזה, דאם מקיים הכנסת אורחים בשלימות מקרב את הגאולה בזה.

וזהו שמסיימת הגמרא **ביום חתונתו זה מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו**, דאם הוא מתחתן עם אשה כשרה שמקיימת מצות הכנסת אורחים כראוי, מקרב בזה את הגאולה, ונזכה בשכר זאת **וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו**, ודו"ק.

עוד אפ"ל, דהנה כנסת ישראל נק' כלה, וכן ידוע דתלמידי חכמים שבדור הם עיני העדה. וזהו שאמר **כלה**, היינו כנס"י, **שעיניה**, היינו עיני העדה, **יפות**, אז **אין כל גופה צריכה בדיקה**, היינו שאין צריך לבדוק באנשי העדה, כי בוודאי שגם הם מתנהגים באופן הטוב והיפה, כדאיתא בזוהר אי רישא טב כולהו טב.

וזה **אין כל גופה צריכה בדיקה**, היינו שאין הקב"ה צריך לבדוק את כל אנשי הדור (כל גופה) אם ראויים הם לכל טוב, דכיון שעיניה, עיני העדה, יפות, הרי בוודאי שגם אנשי העדה, כל גופה, הם יפים, ואז השי"ת נותן להם כל טוב, כדי שיוכלו בנ"י לקיים את התורה והמצות מתוך

הרחבה והרווחה.

ועפ"ז יש לפרש ג"כ את הגמרא הנ"ל בתענית, **בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך**, פ' אם תשא עיני העדה שיהיו לך מנהיגים הראויים לנשיאות ראש, אז ממילא וראה **מה אתה בורר לך**, דזהו סימן על כל העדה, והוא אות שגם אנשי העדה מתנהגים כשורה.

וכן מבואר ברמב"ם (הל' תשובה פ"ט ה"א), וז"ל: הבטיחנו בתורה, שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמה תמיד, שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה, כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן, וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה, כגון שובע ושלוש וריבוי כסף וזהב, כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן, אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה, כדי שנזכה לחיי העולם הבא, עכ"ל.

ועל פי האמור יבוארו הדקדוקים (א' ב' ג' ד') בהקדם מה דאיתא במדרש תנחומא על פסוק יוקח נא מעט מים וז"ל: אמר לו הקב"ה, אתה אמרת יקח, בו בלשון אני גואל את בניך, ולקחתי אתכם לי לעם (שמות ז'), הרי בעולם הזה, בעולם הבא מנין? דכתיב (ירמיה ג') ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון, וכן איתא בילקוט שמעוני.

ועיין בספורנו על פסוק (דברים לב, כו) "אמרתי אפאיהם אשביטה מאנוש זכרם", "אמרתי אפאיהם" - אשאר איזה פאה מהם, והמותר אכלה, כמו שאעשה באחרית הימים, אחרי שלא השגתי שלימותם לא במתן תורה, לא בארץ ישראל ולא בגלות, כאמרו: "כי בהר ציון



ובירושלים תהיה פליטה כאשר אמר ה', ובשרידים אשר ה' קורא".

ועפ"ז אפשר לומר, דהנה אמרו רז"ל דקודם ביאת המשיח ישאר רק אחד בעיר ושנים במשפחה שיזכו לילך

ו וכן להתחזק בענין שמירת השבת, שגם זה מקרב הגאולה, כמו שאחז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין, ואף שאין אנו יכולין לזרז לכל ישראל, עכ"פ כל אחד בעירו ובמקומו בודאי מחויב לעשות כל מה שיכול, ועיין בס' שם עולם. מבעל חפץ חיים.

ובספר רפאל המלאך (אות צ') מביא שמצוות ציצית יש בה סגולה גדולה לכמה ענינים ושקולה כתר"ג מצות, ומצלת האדם מן החטא, ומשמרתו מכל רע, וכמו מזוזה לבית כן ציצית לגוף. כי היא הנותנת לאדם את הכח של אור מקיף, אבל זאת רעה חולי שאף אחד מאלף אינו מקיים מצות ציצית כראוי, כי מלבד זה שחסר המצות תכלת, אבל גם מצות לבן אינו מקיים, כי כמה דקדוקי דינים יש במצות ציצית כמבואר בשלחן ערוך, וצריך לזכור העיקר שצריך להיות גדיל הציצית נוטף על הכנף, והדין מבואר היטב בסידור הרב הרז"ש צצוקללה"ה איך לעשות עצה על ידי התקשרות חוט של תפירה שהציצית יהיו נוטפין תמיד על הכנף. ועוד יש עצה טובה יותר קלה דהיינו שימשוך את הגדיל אל הנקב ויעשה חוט תפירה שנקרא "פעקילקא" על הגדיל סמוך אל הנקב. ובכן יהי' הגדיל תמיד תחת חוט התפירה ולא יזוז משם, ולא לחנם אמרו במסכת שבת, כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומשמשין לו ב' אלפים ות"ת עבדים. וכבר נשאלתי מאת משכיל אחד, הלא כמעט כל היהודים בערך עשרת מיליאן לובשים ציצית ומאין יהיו כל כך עבדים בעולם, אבל האמת הוא שצריך לבקש אחד בעיר ושנים במשפחה אשר יהי' זהיר במצות ציצית שיקיים המצוה כראוי בכל פרטי' ודקדוקי', ואנכי רוצה לזכות את הרבים בעצתי, וכל השומע לי ינעם לו, עכ"ל.

לקראת משיח צדקנו. וי"ל דזהו מה שכתב הספורנו **אשיר איזה פאה מהם**, פי' שישארו אחד בעיר ושנים במשפחה. וכן מובא בספר גליא רזיא (דף י"ד). דר"מ שנה לפני אלף השישי לא ישארו לפליטה אלא צדיקים גמורים שהשלימו חלוקיהם ישארו... ואותם שישארו באותם ר"ם שנים נקראים משפחת ר"ם כמו אברם עמרם אליהו ממשפחת רם, וכו', (ועיין עוד בספר עטרת צבי פ' שמות, ובבני יששכר מאמרי חודש סיון מאמר ה' אות י"ט, ובזהר חי פ' וירא [דף רע"ח ע"ג], ובספר חסד לאברהם [מעין ב' נהר נ"ט]).

ואפשר לבאר מש"כ הספורנו **אשיר איזה פאה מהם**, פי' שישארו אחד בעיר ושנים במשפחה, והביאור בזה מדוע ישארו אחד בעיר ושנים במשפחה, הלא כתיב (שמואל - ב י"ד, י"ד) לבלתי ידח ממנו נידח?

ואפשר לפרש בביאור הכתוב הנ"ל אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם (לב, כו). עפ"י מה שכתב בס' אור יחזקאל שזאת עלינו לדעת שרק אלו אשר ציפו לגאולה הם אלה שיזכו לראותה, וכמו שמצאנו בגאולת מצרים שיצאו אחד מחמשה או אחד מחמשים, כן יהיה לעתיד בביאת הגואל, וכמו שאמר הכתוב אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם (לב, כו).

עוד אפ"ל למה דוקא אחד בעיר ושנים יזכו לקבל פני משיח צדקינו, ויבואר ג"כ הענין של גודל מעלת האשת חיל (ולמה דוקא האשה שעוסקת בצדקה וחסד נקראת אשת חיל) שעוסקת בצדקה והכנ"א.

בהקדם מה שאמרו חז"ל (אסתר רבה ו', ד') על פסוק איש יהודי היה ושמו **מרדכי**, אל תקרא יהודי אלא **יחדי**. דאף שהיה מופלג בכל המעלות שמנו חכמים, אבל הי' יחיד ומיוחד במדת החסד ובהכנסת אורחים, ולבו הי' לב טוב ורחום לכל אחד מישראל, וכדמצינו באבות (פרק ב' משנה י"ג) אמר להם (רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו) צאו וראו איזה היא דרך טובה שידבק בה האדם וכו', ר' אלעזר אמר לב טוב. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם. דהרי כל המדות כלולים בלב טוב, דמי שיש לו לב טוב לרחם על ישראל, ממילא לא יעשה שום רע ח"ו גם נגד הקב"ה כביכול וכמובן, כדי שלא לגרום צער לשכינה הקדושה, כביכול, והוא כעין מה שכתבנו מהנועם אלימלך ועוד, דאהבת ישראל ואהבת השי"ת אחת היא.

והעוסק בצדקה וחסד הוא שליחו של הקב"ה, כמובא בספה"ק שבט מוסר (פרק ל') "שהקדוש ברוך הוא מקור הצדקות והחסדים, ותמיד בלי הפסק רגע עושה צדקה וחסד בעולמו עם הכלל ועם הפרט וכו', **כשיזדמן ביד האדם לעשות צדקה וחסד נמצא שהקב"ה עשהו שלוחו**, והשליח כמשלח ע"ד שלוחו של אדם כמותו וכו', וכמה מהכבוד והמעלה יגיע לו מעליונים ותחתונים כי מלאכי עליון ישמרוהו ויכבדוהו, ביודעם דשלוחו של מקום זה, **והמכבד לשליח כאלו מכבד למי ששלחו**" וכו' עי"ש.

היוצא לנו מכל זה שישארו מספר קטן של אנשים שיזכו לביאת המשיח, ומכל מקום מצינו בגודל מעלת החסד ומצות המכניס אורחים לביתו שהוא מאותן אנשים אשר עליהן אמר הקב"ה **אשאיר איזה פאה מהם**, שישארו אחד בעיר ושנים במשפחה. ואשה כזאת באמת צריך הרבה לחפש כמו שהולכים לחפש אבידה שנאבד לו ואינו יודע

מקומו, וזה מה שאמרו ז"ל (קידושין ב:), דרכו של איש לחזור כמו דרכו של בעל אבידה לחזור, וזה מה שאמר הכתוב "אשת חיל מי ימצא". כדאיתא במדרש (ב"ר פס"ח ד'), עה"פ ויצא יצחק (בראשית כ"ד ס"ג), זיווגו בא אצלו, שנאמר וישא עיניו וירא והנה גמלים באים, יעקב הלך אצל זיווגו ויצא יעקב וגו', (שם כח י').

ואפשר לומר בדרך רמז למה נאמר במסכת שבת (דף קכ"ז) דייקא מצוות הכנסת אורחים, לרמז למה חיתה שרה אמנו ע"ה קכ"ז שנה. גם נכתב הדבר במסכת שבת דייקא, לרמז על זה ששבת הוא עיקר זמן הכנסת אורחים, להכניסם לביתו שיסעדו אצלו שלש סעודות שבת, ועוד יש לרמז כיון דגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, וגם בשבת מקבל איש הישראלי את פני השכינה, כמאמרינו פני שבת נקבלה. וסעודת שבת הוא סעודתא דמלך מלכי המלכים הקב"ה, כמו שאומרים אתקינן סעודתא דמלכא וכו', ולכן נרמז דבר זה במסכת שבת דייקא, וק"ל.

עוד אפשר לומר הרמז במה שאומרים בשבת ויו"ט אתקינן סעודתא דמלכא, עפימ"ד בזה"ק דאם אינו מכניס אורחים לביתו, הסעודה אינה של הקב"ה אלא סעודת כריסו. ולכן כיון שמוטל על האדם להזמין אורחים לסעודת שב"ק, על כן אומרים אתקינן סעודתא דמלכא, לרמז שהכניס אורחים לביתו וסעודתו תהיה סעודת השי"ת ולא סעודת כריסו בלבד.

ועל מה שדקדקנו (דקדוק ה'), אפשר לפרש הכוונה, דהנה אמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"ט) אמר רבי יוסי בן קיסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום, אמר לי רבי מאיזה מקום

אתה, אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, אמרתי לו בני, אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה, לפי שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד וכו'.

ובמדרש שמואל שם פירש הכוונה, אפשר שאמר פעם אחת הייתי מהלך בדרך, כלומר, כי כל ימיו היה יושב באהלים בבתי כנסיות ובתי מדרשות, ולא יצא כי אם פעם אחת בלבד, ואולי שאף אותה הפעם היתה לדבר מצוה, ואפילו היתה לצורך פרקמטיא, לא אירע לו זה רק פעם אחת בלבד. ואמר ופגע בי אדם אחד, הודיענו שאם בא האדם לקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה ומסייעין אותו להתקדש. ואם בא לטמא עצמו, תיכף סמא"ל פוגע בו לפתותו, וכן אפילו ר' יוסי בן קיסמא כאשר נתעורר לצאת פעם אחת וישם לדרך פעמיו, תיכף הזמין לו סמא"ל אדם אחד לפתותו בממון רב כדי לגרשו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים, ולהוליכו אל ארץ עיפתי כמו אופל, וזה שאמר ופגע בי אדם אחד, כלומר כאלו הוא בא לבקש אותי, ופגע בי ומצאני, ולזה לא אמר, ופגעתי באדם אחד עכ"ל.

עכ"פ חזינן מזה שצריך להרחיק את עצמו מכל כסף וזהב ואבנים טובות כדי שיזכה לתורה. וזהו אשת חיל מי ימצא, שאם רוצים לזכות לתורה שקרויה אשת חיל, כי כל המזמור הזה קאי ג"כ על התורה, צריך לקיים בעצמו ורחוק מפנינים מכרה, שירחיק מעליו כל פנינים שבעולם כי רק באופן זה יזכה לתורה.

**יא) בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר**, אפ"ל, שבטח לב בעלה שיהיה לה בטחון שמה שרוצים ליתן לה מן השמים לא יחסר לה ממילא, כמאמר חז"ל (ביצה דף ט"ז). כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה חוץ מהוצאת שבתות וימים טובים כו', והוצאות הכנסת אורחים בוודאי בכלל, כי הוא עיקר קבלת פני השכינה, וגם כן נשרש בלבה הכלל של איזהו עשיר השמח בחלקו. ובוודאי ושלל לא יחסר, שלא יחסר לה כלום, אפילו אם יהיה ח"ו איזה שלל בעיר לא יחסר לה כלום מזה,

ובספר אהל יעקב להמגיד מדובנא זצ"ל פי' על פסוק וכי ימוך אחיך, דבמדרש איתא הדא הוא דכתיב, אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', ומפרש הכוונה, דבראש השנה מקציבים לו לאדם כמה הפסדים ונזקים יהיו לו במשך השנה. ברם מי שיש לו שכל והגיון נותן מכספו לעניים וממילא הוא זוכה גם במצוה. אם הוא מקמץ ידו לעניים, נוטלים ממנו את כספו באופן רע. ועל זה אמרו חז"ל זכה הלא פרוס לרעב לחמך, לא זכה ועניים מרודים תביא בית.

וזוהי הכוונה במדרש, אשרי משכיל אל דל, דאם הוא משכיל לתמוך את העניים, הרי ביום רעה ימלטהו ה', שאם נגזר עליו יום רעה ח"ו, לסבול הפסדים שונים רח"ל, מצילהו השי"ת מזה, לפי שכבר הוציא את כספו מידו. אבל אם לא השכיל והוא מקמץ ידו לעני, הרי עליו להוציא את כספו "ביום רעה", ואין מידו מציל, ע"כ תו"ד האהל יעקב.

ולדרכינו אפשר לומר דזהו מה שאמר ושלל לא יחסר, שכאשר מקיימת מצות הכנסת אורחים אין לה לדאוג על שלל פן ישללו ממנה את עושרה, דהלא אדרבה על ידי

המצוה שמכניסה אורחים לביתה היא ניצלת מכל רע, ולא יגיע לה שום הפסד ממון על ידי זה, וכנ"ל.

וידוע מהרה"ק מהרי"ד מבעלז זי"ע שהי' כפרי אחד שהי' בא אליו להסתופף בצלו מפעם לפעם, ובכל עת שהי' בחדרו של הרה"ק מהרי"ד הי' מזכיר את עצמו שרוצה לעקור דירתו אל העיר כי קשה עליו מאוד לדור בכפר, והרה"ק מהרי"ד לא הניח לו לעקור דירתו מהכפר, באמרו שבשמים חשוב הרבה יותר מצות הכנסת אורחים שאתה מקיים בכפר (ע"י שאנשים שנוסעים על הדרכים משחרים לפתחך ומתאכסנים אצלך) ממה שהיית פועל ע"י דירתך בעיר.

ובספר רמתים צופים הביא שהרה"ק ר' משה מפשעווארסק זי"ע (בעמ"ח ספר אור פני משה) היה דרכו ליתן לכל אורח הבא אליו שני כוסות י"ש, וכשנתייקר היי"ש לא נתן רק כוס אחד, ואליהו ז"ל היה רגיל לבוא אצלו בכל יום ומאז לא בא אליו אליהו, ועשה הרה"ק ר' משה מה שעשה עד שבא אליו אליהו וישאל לו רבי על מה לא באת אלי עד עתה, והשיב לו מחמת שהנחת מדת הנדיבות שהיה לך בענין הנ"ל, ויאמר לו רבי הלא זהו אינו דנדוד עבירה אך דבר קל וקש יחשב, והשיב לו, אני מקפיד גם על הקש.

עוד כתב שם בספר רמתים צופים וז"ל, דוגמא לזה שמעתי כי הרב ר' ליב דימימילעס ז"ל מלעמבערג (גיוסו של הרה"ק ר' יעקב יצחק זצוק"ל מלובלין) היה מכניס אורח גדול ויצו בביתו ליתן לאכול לכל הבאים וכן ליתן יי"ש לשתות בלי מעות לכל אשר יחפוץ, והיה איש אחד מלעמבערג שהיה שותה בכל יום בביתו עד שנעשה שיכור, ופ"א ראה הרב ר' ליב הנ"ל כי השיכור הנ"ל נופל

בין הצינורות ואשפות ואז צוה הרב ר' ליב בביתו שלא ליתן להשיכור הנ"ל י"ש בחנם. והנה תמיד היתה הברכה מצויה בביתו ומאז והלאה נפסק מעיין הברכה מביתו ויסע לגיסו הרה"ק ר' יעקב יצחק מלובלין אודות זה וישאל אותו הרה"ק מלובלין אם פסק ליתן לאחד י"ש, אז נזכר הרב ר' ליב מאותו השיכור ויספר זאת להרה"ק מלובלין, והשיבו שפייסו ויתן לו לשתות בחנם כדרכו מקדם וחזרה הברכה בביתו.

עוד הביא בספר הנ"ל כי הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע ראה פ"א בביתו שנתנו עבור האורחים ככרות לחם קטנים מכפי הרגילות והבין שהוא מחמת שהיה אז יוקר גדול, ואמר בפה קדשו כי אדרבה צריכים לעשות בשבילם עוד גדולים יותר מכפי הרגילות כי מסתמא הם רעבים יותר בעת היוקר (ועיין בספר הקדוש אור החיים פרשת ויגש בפסוק ולחם אין בכל הארץ וז"ל, פי' ולצד כובד הרעב היו אוכלים דבר מופלא וכילו הלחם והלא לראות עינינו דאבה נפשנו בשני רעב שהיו במערב שהיה אדם אחד אוכל שיעור מאכל י' בני אדם ועודנו רעב בבטנו רח"ל עיי"ש) וכמה מהם אין להם לחם לשובע בביתם ע"כ צוה לעשות לחמים גדולים יותר מכפי הרגילות ע"כ.

**יג) גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה, אפ"ל, דעל ידי הבטחון יהיה לה רק טוב כל ימי חייה.**

**יד) גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה, לכאורה צ"ב** מה שאמר גמלתהו טוב ולא רע, וכי תעלה על דעתך שתגמול אותו רעה ח"ו, הלא כאן מיירי מאשה כשירה שעושה רצון בעלה.



ואפשר לומר הכוונה, דהנה במצודת דוד כתב על פסוק זה, גמלתהו טוב בכל ימי חייה, כאשר בעלה היטיב עמה גמלה לו טוב לעומת הטובה אבל את הרע לא גמלה לו כמפעלו עכ"ל.

ולפי זה יש לומר הכוונה כאן, שאפילו אם עשה לה רעה מכל מקום לא גמלה לו רעה אלא טובה, כדי שלא לכפות בטובה, כידוע ממעלת הכרת הטוב, והאריך בזה הגה"ק בעל פלא יועץ ז"ל בספרו", וזהו שמודיע הכתוב ממעלת

---

(II) ואידי דחביבים עלינו דברי הפלא יועץ, מ"ש בענין כפיית טובה והכרת טובה, נעתיק בזה לשונו הזהב (באות כ') בד"ה כפוי טובה:

"כתיב משלם רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו. וחיובא רמיא על האדם שקיבל כל דהוא טובה מחבירו שתהא חקוקה בלבו תמיד כל הימים, שלא לגמול עמו שום רעה, ולשלם לעושה הטובה ככל הבא מידו אפילו אם עשה לו גם כן רעה, הרעה ישכח והטובה לא ישכח, כי צריך האדם שיהא בו מדעת קונו, וכתיב גם אלה תשכחה שהוא מעשה העגל, ואנכי לא אשכחך שהוא קבלת התורה".

"וצא ולמד ממשה רבינו שלא הכה את היאור ואת העפר לפי שקבל טובה מהם, וכן אמרו רז"ל שלא נקם משה נקמת מדין לפי שנתגדל ביניהם, ואמרו רז"ל בשמות רבה כל הפותח פתח לחבירו חייב בכבודו יותר מאביו ואמו, אתה מוצא באליהו שלא החיה אבותיו כמו שהחיה את בן הצרפית, ואלישע לא החיה אבותיו כמו שהחיה את בן השונמית, אלא שמסר נפשו על אכסניא שלו, ואם כ"כ חייב להמחזיק טובה לחבירו על פת לחם, על אחת כמה וכמה אם קבל ממנו טובה הרבה, ועל אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת אם קבל ממנו טובת הנפש, כגון שלמדו חכמה, או הדריכו בדרך טובה, והפרישו מדרך רעה, שזו טובה גדולה שאין למעלה הימנה, כמה

האשת חיל, גמלתהו טוב ולא רע, אף במקום שהוא גמל לה רעה מכל מקום גמלתהו טוב, כיון שזוכרת רק את הטוב שעשה עמה, והטעם בזה, מחמת שמסתכלת רק על מעלת בעלה ולא על חסרונותיו שגרם לה לפעמים רעה ג"כ, וכמו שהתקין הרבי ר' אלימלך זי"ע בתפילתו, ותן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם, ועל כן גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה.

**יג) דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה, אפ"ל**  
הכוונה, דהנה במצודות דוד פירש: "דרשה צמר ופשתים" - דרשה בעצמה חפשה אחר צמר ופשתים לטוות אותן אם כי אין על האשה אלא לטוות ולא לחזור אחריהן ע"כ. ולפי זה יש לומר הכוונה: "דרשה צמר ופשתים", - לכסות בהן את העניים, "ותעש בחפץ כפיה" - שכאשר הכניסה אורחים לביתה עשתה בחפץ כפיה להכין הכל לאורחים בעצמה, וכהעובדא של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שקודם שנתמנה לרב היה סמוך על שולחן חותנו, והיה דרכו לשמש את כל האורחים הרבים שהיו מתאכסנים בבית חותנו, שהיה איש עשיר ומנכבדי העיר, והוא, הרה"ק מבארדיטשוב, בעצמו היה טורח להביא להם אלומות קש לשכיבה, והיה מכין להם את המצעות.

---

וכמה יגדל חובתו להכיר טובתו ולנהוג בו כבוד, ואם לא ינהוג בו כבוד כראוי אין לך כפוי טובה גדול מזה, וישא ביום ההוא ק"ו בעצמו כמה וכמה חייב אדם לבורא המרבה להטיב רב טוב לבית ישראל עד אין חקר, כך גדלה חובותינו עד אין חקר", עכ"ל.

פעם אחת אמר לו חותנו: למה לך לטרוח כל כך בעצמך, וכי לא תוכל לתת לאיזה גוי אגורת כסף שישא את חבילות הקש?

השיבו הרה"ק מבארדיטשוב: כלום נכון לכבד את הגוי במצוה, ועוד לשלם לו שכר בעד זה...

זוהי הכוונה: "ותעש בחפץ כפיה" - דלא די במה שהוא מכינה בכפיה את המזון לאורחים, אלא שצריכה לעשות הדבר בחפץ לב, ולא לחפש אחר שלוחים שיעשו את הדבר להכניס את האורחים וכו'. ורמז גם כן במה שאמר, "ותעש בחפץ כפיה" שהכפים בעצמן מושכות לדבר מצוה בלי שיצטרך לצוות על זה, כיון שהרגילה את ידיה במצות הכנסת אורחים להכין בעצמה עבור האורחים, וכמו שמובא בשם הרה"ק הרבי ר' מענדעלע מרימנוב זי"ע על מאמר הכתוב (בראשית כב, י), "וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו", דלכאורה יש לדקדק מדוע לא נאמר בכל מקום "וישלח את ידו" רק כאן. אך הרמז בזה, כי אברהם היה מזוכך כל כך עד שאבריו לא היו עושים אלא רק מה שהיה רצון השי"ת, וכאן כיון שרצונו של הקב"ה לא היה שישחוט את בנו יחידו, על כן לא היה אברהם יכול לשחטו, והוצרך לשלוח את ידו כדי להעלותו לעולה, ומשהעלה אותו על המזבח אמר לו הקב"ה שיורידו, כי באמת לא היה רצונו של הקב"ה שיקריבהו לעולה עת"ד.

זוהו "ותעש בחפץ כפיה", - שכפיה יחפצו לעשות רק מצוות וימשכו אותו לעשות המצוה.

**יד) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה, גם כאן יש לדקדק קצת בלשון ממרחק תביא לחמה, מדוע צריכה להביא לחמה ממרחק דייקא. ויש לפרש, עפ"י מה**

שכתבנו לעיל דהפסוק ותעש בחפץ כפיה רומז שהאשה אין עיניה צרה באורחים אלא שהיא מקיימת הכנסת אורחים במלוא חפצה ורצונה.

והנה במצודת דוד פירש, כאניות סוחר וז"ל: כספינות הסוחרים ההולכים למרחוק כן היא תביא מאכלה ממרחק כי תשלח שם מסחר להיות ניזונת מזה אף שעל הבעל לזונה עכ"ל. ולכאורה צריך ביאור, כיון שעל הבעל לזונה מדוע באמת לא יזון אותה הבעל אלא צריכה להביא ממרחק לחמה.

ואפשר לומר הרמז בזה, שלפעמים האשה דעתה מסכמת להכניס אורחים יותר ממה שרצון בעלה מסכים לזה, ומכל מקום אינה נסוגה אחור אלא עושה את שלה לקיים רצון אביה שבשמים. וזהו שרמז הכתוב, שלפעמים צריכה האשה להיות בבחינת סוחר אשר ממרחק תביא לחמה, כגון שאין בעלה רוצה לתת די הצורך עבור הכנסת האורחים, מכל מקום אין לה להשגיח על זה ואף אם תצטרך להביא לחמה ממרחק, גם כן לא תתעצל בזה כדי לקיים מצות הכנסת אורחים בשלימות. ומה שאמרו שצריכה לעשות רצון בעלה היינו דוקא באופן שיש מצוה, אבל היכא שהבעל מתנגד להמצוה יכולה לעשות נגד רצונו גם כן. וכמו שמסופר על נכדת היהודי הקדוש שהיתה מפזרת לצדקה בלי שום הגבלות, הלך בעלה והתלומן בפני חמיו על מעשה אשתו. קרא הרה"ק לבתו ושאל אותה למה היא מפזרת את כל כספי הבעל לצדקה, ענתה לו: לפי הדין הבעל צריך לרפא את אשתו, ומכיון שאני רואה עני – זקוקה אני לכסף לרפואה...

**טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, אפ"ל הרמז בזה, דהנה רש"י כתב: "לביתה"**

## דברי זמירות לשבת קודש תורה כא

– "לבניה", "וחוק" - מאכל, כענין ואכלו חקם לחם חק. ובמצודות דוד כתב: "ותתן מחלקת מזון לבני ביתה", "וחוק" - מזון הקצוב תחלק לנערותיה.

ואפשר לומר לענין מצות הכנסת אורחים, שהכתוב בא לרמז שאף אם נותנת טרף לביתה וחוק לנערותיה, זהו דוקא לבניה ולנערותיה, אבל להאורחים אסור לה לצמצם, אלא צריכה ליתן להם בהרחבה שיאכלו לשובע נפשם, ועיין באריכות בספה"ק קב הישר פרק כ"ו מזה.

וכך מפרש האלשיך את הפסוק: "מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך" – לו עצמו, די לו בפת לחם והיא עריבה לו – "מאשר שמנה לחמו", אך בנוגע לאחרים, הוא נותן ממיטב דמיטב – ו"הוא יתן" – כאשר הוא נותן לאחרים, הי' זה – "מעדני מלך"

ובאופן אחר יש לבאר, דהנה צריך ביאור מדוע חילק הכתוב את לשונו, ולא אמר ותתן טרף לביתה ולנערותיה, או חוק לביתה ולנערותיה, ואמר, ותתן טרף לביתה, וחוק לנערותיה.

ואפשר שבא הכתוב להוסיף במעלת האשה שמגדלת את בניה לתורה, דאם אין לה די מחסורה לפרנס את כל ביתה בהרחבה רבה, אז נותנת טרף לבניה (היינו שאמר לביתה, כפירוש רש"י הנ"ל) הרבה בלי חוק, ולנערותיה היא נותנת בדרך חק קצוב, כפירוש המצודות דוד, מזון הקצוב תחלק לנערותיה, כיון שאין לה די בשביל כולם נותנת יותר לבניה שעוסקים בתורה, וכשאין להם די להשביע את רעבונם אינם יכולים ללמוד כראוי, אבל לנערותיה נותנת בדרך חוק, שרק להן נותנת מזון קצוב, והבן.

שוב מצאתי בפירוש הרלב"ג שכתב על פסוק זה וחוק לנערותיה, להעמיד בריאות הגוף. ולדרכינו רומז שאפילו לנערותיה גם כן שמרה על הנפש, ואע"פ שאין עוסקים בתורה מכל מקום דאגה לצרכי נפשם. וזהו הענין שאמר חוק מזון קצוב לנערותיה, שיוכלו להחזיק את הנפש בעבודת השי"ת, אבל לבניה ולאורחים שבאו לביתה נתנה הרבה יותר מזה.

**ז) זממה שדה ותקחהו מפרי כפיה נטעה כרם**, פירש רש"י: "זממה" - חשבה לקנות שדה. וצריך ביאור איזה שייכות יש לאשה לקנות שדה, הלא השדה שייך לאיש כי מדרך האיש לזרוע ולחרוש בשדה ולא מדרך האשה לעשות כן, וכמו שנאמר בנח ויטע כרם וגו'. ועיין אבן עזרא שכתב גם כן בסוף דבריו כי אין מנהג הנשים לנטוע, ואם כן אדרבה תגדל הקושיא אם כן מדוע זממה לקנות שדה.

עוד צריך ביאור, מה שכתב בפירוש מצודת דוד וזה לשונו: כאשר חשבה על השדה ונתנה עיניה בה, לא תשקוט עד אשר תקנה עכ"ל. וגם בזה צריך להבין מה בא ללמדינו כאשר חשבה על השדה ונתנה עיניה בה לא תשקוט עד אשר תקנה, מה יש לאשה לתת עיניה על השדה.

ולפי שביארנו כל המזמור הזה שקאי על האשה שמכנסת אורחים לביתה, יתבאר שפיר, כי האשה יושבת באהלה ומכינה פירות טובים וירקות עבור האורחים, ומובן שעולה להון רב לקנות את כל המצרכים הללו, והאשה אינה מגלה לבעלה כמה עלו המאכלים בשביל האורחים, אלא עוסקת בעצמה להביא טרף לביתה כדי שתוכל לקיים את המצוה בשלימות (וכמו שביארנו לעיל בפסוק י"ד היתה כאניות סוחר, שלפעמים צריכה האשה לעשות

דוגמת הסוחר להביא ממרחק לחמה כדי לקיים מצות הכנסת אורחים באופן שאין רצונו של בעלה לתת לצורך (זה), וחושבת תחבולות שונות מאין תקח כל כך הרבה להוצאות האורחים, עד שרואה שדה של איש אחר וחושבת: אם היה לי שדה כזה הייתי יכולה ליתן לאורחים די מחסורם בריוח גדול וגם צידה לדרך, ועושה לעצמה חשבון שאם היה לה שדה היתה עוסקת בשדה ימים רבים לנטוע ולזרוע ולחרוש אפילו בעצמה, כי כל זה יחשב לחשבון מצות הכנסת אורחים, עד שמחליטה בדעתה שאם יכולה לעשות הכל בעצמה, למה לה לבזבז כסף רב כל כך לקנות פירות וירקות, הרי יותר טוב לקנות לעצמה שדה ואפילו אם צריכה ללוות קצת מעות כי מה לא תעשה בשביל האורחים שיהיה להם בריוח ובניקל, שתוכל לקחת מהשדה כל פעם שתצטרך לכבד את אורחיה.

ומובן ממילא מה שכתב במצודת דוד לא תשקוט עד אשר תקנה, כדי שתוכל לכבד את אורחיה בריוח בלי צמצום כלל, והבן.

**יז) חגרה בעוז מתניה ותאמץ זרועותיה.**, עיין רלב"ג שכתב: "חגרה בעוז מתניה" - לרוץ בזריזות לחפציה ואמצה זרועותיה לעשות פעולותיה בחריצות עכ"ל.

ואפשר שרומז גם כן כדלעיל, שהיות ואין דרכה של אשה לדברים שבשדה, על כן צריכה לחגור בעוז מתניה בכח וגבורה יותר מכחה האנושי כדי לגמור מחשבתה ורצונה שתוכל לקיים מצות הכנסת אורחים באנפין נהירין.

**יח) טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה,** כשעובדת בעצמה בשדה וחושבת כי מכל זריעה יצמחו כל כך הרבה פירות וירקות, אז מחמת שמחתה כי רבה,

"לא יכבה בלילה נרה" ועוסקת לגמור נטיעות השדה אפילו בלילה, כי ישנם זרעוני ירקות שנגמרים מהר, ואם כבר זכתה לקנות את השדה חבל על כל יום ועל כל רגע שאינה עובדת בשדה, כמשל האשה שהיתה עניה והיתה לה רק ביצה אחת, ורצתה ללוות תרנגולת מחבירתה וכו' כדי שיהיה לה יותר.

ועיין מצודת דוד שכתב בזה"ל: "טעמה" וגו', כאשר יעצה בעצמה כי טוב סחרה למצוא בה ריוח אז לא יהיה נרה כבוי בלילה ועוסקת בסחורה אף בלילה ע"כ.

**יט) ידיה שלחה בכישור וכפיה תמכה פלך,** בא הכתוב לרמז שלא די שעסקה בהכנת המאכלים על ידי עבודתה בשדה בפירותיו וירקותיו, אלא שלא שכחה גם מלשלוח ידיה בכישור הוא הכלי שהפשתן כרוך בו ולתמוך בפלך שהם הכלי טווי שלה, והיינו שלא זו בלבד שמכינה מזון לאורחיה, אלא שמוסיפה לשלוח ידה גם בכישור שהיא מלאכת הנשים, להכין כר וכסת לאורחים שיוכלו לישן בביתה גם כן.

**כ) כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון,** אפ"ל הכוונה, שפורשת כפיה ליתן לעני שיקח כמה שהוא רוצה, ולא יתבייש מליקח, ואחר כך מצאתי בפירוש מצודת דוד שכתב: "שלחה" - הושיטה לתת יד מי שנכלם לקחת בעצמו.

ואפשר לפרש עוד, דהנה יש לדקדק בכפל הלשון, לעני וגם לאביון. ואפשר לומר שרצה הכתוב לחלק את דבריו לשנים, כי עני הוא עני בכסף, ואביון שייך בכל דבר, כמו שכתב רש"י ז"ל בפרשת ראה (דברים ט"ו, ד) על פסוק: "אפס כי לא יהי' בך אביון" וגו', אביון תאב לכל דבר.



וזה כפל הלשון, "כפה פרשה לעני" - ליתן לעני כל מה שצריך, כסף או אוכל, "וידיה שלחה לאביו", דלפעמים צריך האורח לטובה אחרת מאת בעל הבית או מאשתו, צריכים גם כן ליתן לאורח, וכמו שנאמר: "די מחסורו אשר יחסר לו" וגו'.

ועיין בספה"ק דברי יחזקאל (פרשת ראה) על הפסוק הנ"ל: "כי פתוח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו", וז"ל: הנה הרה"ק מראפשיץ זלה"ה אמר כי "ד"י מחסור"ו אש"ר יחס"ר ל"ו" סופי תיבות בגימטריא **כת"ב**. לרמז אם יוכל לעזור לחבירו על ידי כתב כשיכתוב מליצה עבורו, מחויב לכתוב לו כתב עכדה"ק. ואני אוסיף, דלכן לא נרמז בפירוש בפסוק בראשי תיבות או בסופי תיבות כת"ב, דכיון שהעיקר הוא שתחילה יעזור לחבירו בכל יכולתו בנתינת מעות משלו, ורק אחר כך יתן לו כתב עכלה"ק.

וזהו הרמז כאן בפסוק לעניינו, "כפה פרשה לעני" - רומז שהיא פורשת כפה ליתן לעני כסף כל צרכו, ואחר כך: "וידיה שלחה לאביו" - אביון התאב לכל דבר, היינו אם צריך לכתב או לטובה אחרת, היא פורשת ידיה או שמשתדלת אצל בעלה שיתן לו כתב וכדומה, כי מקודם צריכה לתת לו כסף ואחר כך טובה אחרת, כמו שכתב בדברי יחזקאל הנ"ל, ודו"ק.

**כא) לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים,**  
צ"ב מאי נפקא מינה אם לובשת בביתה בגדים חמים (עיין מה שכתב במצודות דוד).

ואפשר לומר על פי הנזכר לעיל דקאי על האשה שמקיימת מצות הכנסת אורחים כראוי, ורמז הכתוב דכיון שכל ביתה לבוש שנים, שלובשת ומלבשת את בני ביתה

בגדים חמים, היא נזהרת ליתן לעניים ואביונים גם כן בגדים חמים.

**כב) מרבדים עשתה לה שש וארגמן לבושה,** ופירש רש"י: מצעות נאות למטה כמו מרבדים רבדתי (לעיל ז'), וכעין זה פירוש במצודת ציון. ובמצודת דוד כתב: מצעות נאות עשתה לעצמה ולובשת מלבושי שש וארגמן אשר עשתה ממעשי ידיה עכ"ל. וצריך ביאור מאי נפקא לן מזה שהיא עושה לעצמה מצעות נאים ולובשת מלבושי שש.

ויובן על פי מה שמסופר אודות צדיק אחד שבא לפניו עשיר אחד, והצדיק שמע על העשיר ההוא שאינו אוכל בשר ומנזר את עצמו מיין ולחמו לחם דל, שאוכל רק פרוסת לחם, וצוה לו הצדיק שיאכל בשר ודגים וכל מטעמים דבר יום ביומו, לא רק בשבת. ושאלו משמשו בקודש לפשר הדבר שמצוה לו לאכול ולשתות ולהשביע גופו במעדנים, וענהו, כאשר יאכל רק מעט כגון לחם ומים, אז לא יתן כלום לעניים, כי מדרך העולם ליתן לעני פחות ממה שאוכל בעצמו, לכן צויתי לו שיאכל הרבה כדי שיתן עכ"פ לעני פרוסת לחם ודג מלוח.

ולעניניו יש לומר גם כן, שכאשר תעשה האשה לעצמה מרבדים ומצעות נאים ומלבושי שש וארגמן, אז עכ"פ תתן לעני מצרכים פשוטים שצריך להם, משא"כ אם לעצמה תלבש בגדים פשוטים הרי לעני לא תתן כלום, והבן.

**כג) נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ,** רש"י מפרש: "נודע בשערים בעלה" - ניכר הוא בין חביריו מפני מלבושיו שהם נאים עכ"ל. והרלב"ג כתב גם כן כעין זה: והנה בעלה הוא נודע בחכמה בשבתו עם חכמי ארץ מצד רב ההישרה שתישרהו לקנין החכמה עכ"ל, ועיין מצודת דוד מה שכתב: בעבור מלבושי הפאר שעשתה לבעלה

הוא נודע וניכר בין חבריו בעת יושב עמהם בשערים מקום ישיבת הזקנים והחשובים, כמו שכתוב ועלתה יבמתו השערה (דברים כ"ה) ע"כ.

ודבריהם צריכים ביאור, וכי זהו התכלית לאשה שבעלה יהא נודע בשערים על ידי שתלביש אותו בגדי פאר, אתמהה.

ולפי דרכינו שכל תכלית מזמור זה הוא ללמד את האשה חשיבות מצות הכנסת אורחים, יובן גם כן, דעל ידי שיראה בעלה כחכם ועשיר, יוכל להביא אורחים הרבה לביתם, על ידי שיחשבו שהוא חכם ועשיר נכבד, והבן.

ואפשר להוסיף עוד בביאור הכתוב נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ, דמה בא ללמדנו בסיפא דקרא שיושב דוקא עם זקני ארץ, הלא גם בשבתו עם צעירי ארץ יכול להיות נודע בשערים.

אך יש לתרץ בפשיטות, דהנה מצינו באברהם אבינו ע"ה כאשר הכניס את האורחים לביתו היה זקן בן מאה שנה לאחר שמל את עצמו, וללמדנו בא שבל יאמר האדם כאשר יגיע לעת זקנתו שכעת אין בכחו עוד לקיים מצות הכנסת אורחים כי זה שייך לאנשים צעירים שעדיין כחם במתנם, לזה הודיענו הכתוב שאברהם אבינו ע"ה קיים מצוה רבה זו גם לעת זקנתו.

וזהו שהדגיש הכתוב: "נודע בשערים בעלה" - על ידי הכנסת אורחים שמקיימת אשתו, "בשבתו עם זקני ארץ" - שממנו ילמדו וכן יעשו גם זקני ארץ שלא להשתמט ממצות הכנסת אורחים בטענה שלעת זקנתם כחם אין אתם לקיימה.

## כח דברי זמירות לשבת קודש תורה

חדא ועוד, שבא הכתוב לומר שגם זקני ארץ שהכירו צדיקים הקדמונים ובוודאי ראו אצלם מצות הכנסת אורחים ביתר שאת, לזה בא הכתוב ללמד לאשה שתקיים מצות הכנסת אורחים באופן נעלה כזה שאפילו זקני ארץ שהכירו את הצדיקים מדורות הקודמים, גם כן יפליאו את קיום הכנסת אורחים שהם מקיימים.

**כד) סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני**, עיין רלב"ג שכתב: וחגור אשר עשתה נתנה לסוחר למוכרו לו כדי שיהיה לה הון לקנות בו ככל אשר תשאל נפשה ע"כ, ועיין מצודת דוד שכתב ג"כ כעין זה.

ולענינינו יש לפרש הכוונה, דאחר שעשתה די והותר בשביל האורחים לתת אוכל לנפשם, לא הפסיקה עדיין ממדתה אלא מכרה את הסדינים כדי להרבות הונה שתוכל לקנות עבור האורחים דברים אחרים.

**כה) עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון**, עיין רש"י שכתב: "ליום אחרון" - ביום מיתה נפטרת בשם טוב.

ואפשר לומר דאם תקיים האשה מצות הכנסת אורחים כתיקונה, אז: "ותשחק ליום אחרון" - הוא יום המיתה, וכמסופר שרב תלמיד חכם אחד עמד לפני הבית דין של מעלה ביחד עם איש פשוט. ושאלו את הרב: עסקת בתורה, והשיב כן, למדתי תנ"ך וש"ס וכו', בדקו אחריו ומצאו שהכל אמת, אבל תורתו לא היתה לשמה, ואמרו לו שאין לתורתו חשיבות, כיון שלא למד לשמה.

אחר כך בא לפני הבית דין של מעלה איש פשוט כפרי אחד שהיה עם הארץ, ושאלו אותו: עסקת בתורה וכו' והשיב שלא למד מעולם והיה יודע רק להתפלל ולומר ברכות. ושאלוהו האם עשית איזה מצוה, וענה שאינו יודע משום מצוה. אחר כך אמרו לו, אולי קיימת איזה דבר טוב

## דברי זמירות לשבת קודש תורה כט

כאשר היית בעולם הזה, והשיב רק דבר אחד עשיתי, כשנכנס לביתי יהודי רעב, יצא משם כשהוא שבע. והכניסו אותו לגן עדן בין הצדיקים ותלמידי חכמים שעוסקים בתורה.

כאשר ראה התלמיד חכם שאליו כלתה הרעה ולהעם הארץ פסקו לו גן עדן, שאל האם עולם הבא הוא עולם האמת, הלא אני עסקתי בתורה כל ימי ולא מכניסים אותי לגן עדן, ועם הארץ זה נכנס לגן עדן בשכר מצוה אחת שקיים. והשיבוהו, התורה שלמדת לא היתה לשם שהוא תכלית הלימוד, ובאם אין לומדים תורה לשמה הרי זה חסרון בלימוד, אבל העם הארץ החיה את נפשות העניים, ובזה אין נפקא מינה אם קיים את המצוה לשמה או לא, כי הלא סוף כל סוף החיה את נפשות העניים, לכן בדין הוא שיטול שכרו לעולם הבא ומגיע לו חלק בגן עדן, ע"כ תוכן הסיפור.

וזהו: "עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון" - דכאשר מקיימת מצות הכנסת אורחים כראוי, אז ביום אחרון תשחק שיתנו לה עולם הבא, ואף אם כוונתה לא היתה כל כך בשלימות, מכל מקום הלא החייתה את נפשות האורחים.

ובזה יש לפרש ההמשך למקרא שלאחריו: "פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה", פירוש, כאשר ישאלוה בבית דין של מעלה אם קיימה את מצות התורה כראוי, תפתח את פיה בחכמה לומר שהן אמת שלא למדה תורה כיון שהיתה פטורה מחיוב לימוד התורה, אבל תורתה היתה תורת חסד, שעשתה חסד עם אחרים, ובזה גם אם לא היה כל כך לשמה גם כן חשוב כאילו הוא לשמה.

ועיין בגמרא (סוכה דף מ"ט:) על פסוק: "פיה פתחה בחכמה", - וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד, אלא תורה לשמה זו היא תורה של חסד, שלא לשמה זו היא תורה שאינה של חסד. ולכאורה צריך ביאור, מה שייך תורה של חסד לענין הלימוד לשמה.

ולפי הסיפור הנ"ל מובן שפיר, דגם אם החסד שעשתה לא היה לשמה כל כך, מכל מקום הרי סוף כל סוף החייתה את נפשות העניים שעשתה עמהם חסד, וחשוב לשמה גם אם כוונתה היה שלא לשמה, ולכן נקראת תורה לשמה בשם תורה של חסד, כי רק "תורת החסד" הוא לשמה גם כאשר הוא שלא לשמה.

**(כו) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה (לא, כו),** כאן בא הכתוב לרמז, דלא די במה שהיא מכנסת אורחים לביתה ונותנת להם מאכל ומשתה, אלא שצריכה לפייסם בדברים ולעשות המצוה בסבר פנים יפות, כמו שאמרו חז"ל (ב"ב ט'): הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בי"א עיי"ש. וזהו: "פיה פתחה בחכמה", ומה היא שיחתה? – "ותורת חסד על לשונה", שרגיל על לשונה לומר דיבורים של חסד לאורחים שבאים, שלא יתביישו לאכול ולשתות בביתה.

ובדרך רמז יש לפרש מה שאמר: "פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה", על פי מה שכתב בספה"ק מגלה עמוקות (פרשת לך) על אמרם ז"ל (ומובא ברש"י פרשת לך על פסוק והי' ברכה) יכול יהא חותמין בכולן תלמוד לומר והי' ברכה, בך חותמין. ופירש שם לפי שהאבות תיקנו הג' עמודים, אברהם אבינו ע"ה תיקן עמוד גמילות חסדים ויצחק אבינו ע"ה תיקן עמוד העבודה ויעקב אבינו ע"ה תיקן עמוד התורה. ובימות עולם היו עמודי התורה

בראשונה, ובזמן האחרון יושלם עמוד גמילות חסדים, וזה בך חותמין, שטרם תבוא הגאולה יתחזקו ישראל במדת החסד לעשות חסד זה עם זה, עיי"ש.

ובספר קדושת ציון (פרשת בחוקותי) כתב לבאר בזה מאמר הכתוב (ויקרא כ"ו): "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור". ודקדקו המפרשים מדוע שינה הכתוב כאן הסדר מבכל מקום שכתוב שם תחילה אברהם ואח"כ יצחק ויעקב. ועפ"י הנ"ל ניחא שפיר הסדר, יעקב בראש, ואחר כך יצחק, וחותם את בריתי אברהם, שהוא עמוד גמילות חסדים שיושלם עד ביאת גואל צדק ב"ב, כסיום הכתוב: "והארץ אזכור", כי אז – "גאולה תהי' לארץ", וכדברי חכמינו ז"ל (שבת דף קל"ט.) "אין ירושלים נפדית אלא בצדקה שנאמר "ושביה בצדקה", עכ"ל.

ובמקום אחר פירשתי בזה מה שאמרו במדרש ר' יהודה אומר אברהם היה כחו "יפה", דהנה ידוע מה שכתב בספה"ק זרע קודש (פרשת וירא) וז"ל: רומז לנו הכתוב בר"ת מתיבות י'ושב פ'תח ה'אהל היא יפ"ה, ע"ד שאמרו [רבותי] ז"ל מאי האי דאמרו אינשי כשמזווגים ומתחתנים איש ואשה אומרים שהזיווג יהי' עולה יפה, ולהבין איזה מקום יהי' עולה, ומאי הלשון הזה שיהי' עולה יפה, ופי' כי כלל העבדות לייחד קוב"ה ושכינתי' בחי' יחוד שמות הוי' ואד' שהצדיקים מייחדין במעשיהם הטובים. והנה כתוב בספרים שלעתיד יהי' משם הוי' אותיות יהי"ה, שהו' תהי' יו"ד, וזה (זכריה י"ד ט') ביום ההוא יהי' ה' אחד, וכו', ונמצא יהי' יחוד קוב"ה [ושכינתי'] יהי"ה אדנ"י גי' מספר יפ"ה, שהזיווג הזה של איש ואשה מעורר הזיווג העליון לקרב ביאת משיחנו, ויהי' זיווג יהי"ה אדנ"י גימ' מספר יפ"ה וכו', ועד שם היתה עבודת אברהם ליחוד

## לב דברי זמירות לשבת קודש תורה

הנ"ל, והפתח לזה הי' אברהם שממנו התחיל להשתלשל אומה הישראלית, עכדה"ק.

וכיון שעבודת אברהם היתה להוכיח את בני דורו ולקרבתם לעבוד את השי"ת, א"כ עשה בזה ג"כ גמילות חסד עם בני דורו, חוץ ממה שעשה עמהם גמילות חסד בגשמיות גמל עמהם חסד ברוחניות, ועבודתו הזו היתה כדי לקרב הגאולה, כמובא בספרים הקדושים דכל עבודת האבות כבר היתה על קוטב זה, לייחד השמות הקדושים שתהי' הגאולה השלימה כבר אז. וזוהי כוונת המדרש, אברהם היה כחו "יפה", שכל עבודתו לקרב בני אדם תחת כנפי השכינה היתה על שם זה שיהי' השם "יפה" בביאת משיח צדקינו בב"א.

ובאמת כבר אמרו חז"ל (ב"ב דף י'.) גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה שנאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

וזהו: "פי"ה פתחה בחכמה" - שאם תקיים מצות הכנסת אורחים ותגמול חסד עם אחרים, תעשה חלקה בזה לקרב את ישועת ישראל ושמתן, שיהיה אז היחוד של שני השמות הוי' ואדנ"י, בגימטריא: "פי"ה", אותיות יפ"ה, ושמא תאמר איך זכתה לזה, על זה מסיים בסיפא דקרא, ותורת חסד על לשונה, כיון שהיתה רגילה לעשות חסד עם אחרים, קירבה בזה את הגאולה שיתייחדו שני שמות הקדושים הוי' ואדנ"י, והבן.

**כז) צופיה הליכות ביתה ולחם עצלות לא תאכל, עיין מצודת דוד שכתב: רצה לומר לא תשהה באכילתה להתעכב בה זמן הרבה כדרך העצל אלא תמהר בה וחזרת למלאכתה.**



את גודל המצוה של הכנסת אורחים לומדים מאברהם אבינו, שכאשר ישנם אורחים בסעודה, שיגישו את האוכל באופן המהיר ביותר, ואם לשם כך צריכים לקחת עוזר – שיעשו זאת, ולא להקפיד לעשות הכל לבד ושיהיה זה על החיסרון של האורח. בזמן כזה יש לתת לשליח את הדבר הזול ביותר, כגון מים, כי יש חשש שאם יתנו לו לעשות דברים אחרים – יקמץ בהם.

ויש לפרש לענינינו שהיא ממהרת לאכול כדי שתספיק לתת לאורחים את מאכלם, וכמו שכתבתי לפרש הענין שמצינו באברהם אבינו ע"ה שאמרו חז"ל שנתן להם ג' לשונות בחרדל, ויש להבין מדוע נתן להם דוקא לשון, ולא נתן להם את הכבד שהוא החלק החשוב שבבהמה, שיש בו דם, ומצינו בכתובים שהיה ממחר ליתן לאורחיו לאכול, כדכתיב: "וירא וירץ לקראתם, ואל הבקר רץ אברהם, וימהר לעשות אותו, מהרי שלש סאים" וגו', וצריך ביאור מדוע מיהר כל כך במצות הכנסת אורחים. אך בפשטות יש לומר, כי על ידי שמיהר לתת להם היה יכול לקיים את המצוה גם עם אנשים אחרים. ולכן נתן להם ג' לשונות דוקא, כי כאשר שוחטים את הבהמה אפשר להוציא תיכף את הלשון ולצלותה כי אין בה עבודה רבה כל כך, ולכן נתן להם לשונות כדי לקיים את המצוה בזריזות. ואכן זוהי כוונת התורה הקדושה להדגיש שוב ושוב את הזריזות הנחוצה בקיום מצות הכנסת האורחים שאותה אנו לומדים מדרך הנהגתו של אברהם אבינו, שלא רצה לעכב את האורחים אפילו רגע אחד מיותר.

וזהו שציין הכתוב: "ולחם עצלות לא תאכל", שאינה מתעצלת בעת שמכנסת אורחים לביתה, אלא עושה הכל בזריזות כדי שתוכל להכניס אורחים אחרים כאשר יבואו לביתה לאכול ולשתות.

עוד אפ"ל על מה דאי' בחז"ל עה"פ: "וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עוגות". ואי' בחז"ל (ב"מ פ"ז): א"ר יצחק מכאן שהאשה צרה עיני' באורחים יותר מן האיש, ופי' רש"י ע"ז: סולת עדיף מקמח, היא אמרה קמח והוא סלת, ע"כ. הנה הרבה פירושים נאמרו בדברי המפרשים, ראשונים ואחרונים, בכוננת דברי חז"ל אלה. וראיתי בספר אור צפון פי' נפלא בהקדם מה דאיתא בטור (או"ח סי' קע"ג) דלאכול בשר אחר גבינה מותר מיד ע"י קינוח והדחת פיו וכו', והקינוח הוא שילעס פת ויקנח בו פיו יפה או בכל דבר חוץ מקמחא דשערא מפני שהוא רך ונדבק בשיניים וכו', (אמנם עי' בדרישה שם דט"ס הוא בטור, וכן עי' ביו"ד סי' פ"ז ס"ק י"ט דט"ס הוא ודלא כעט"ז שם), ומקורו ממה דאיתא בחז"ל (חולין ק"ה). אמר ר' זירא אין קינוח הפה אלא בפת והנ"מ בדחיטי אבל בדשערי לא, ע"כ. ונקדים עוד מה שפרש הרשב"ם הא דכתיב "קמח סלת", היינו קמח של חטים, שכל מקום שכתוב סלת מחטים הוא, כדדרשינן ממלואים דכתיב סלת חטים תעשה אותם, עכ"ל.

ועם כל זה יתבאר היטב בעזה"ת, דהנה אברהם אבינו רצה סלת והיינו של חטים וכנ"ל, כדי שע"ז יהי' סלת לעשות קינוח בין סעודת חלב לסעודת בשר, דאל"כ א"א לאכול הסעודת בשר, אמנם שרה אמנו התחכמה ורצתה שיביא קמח, והיינו של שעורים, ועי"ז נמצא שאין אפשרות לעשות קינוח בין סעודת חלב לסעודת בשר, ונמצא מזה שירויח סעודה של בשר שלא יצטרך ליתן להאורחים, וז"פ דברי החז"ל מכאן שהאשה צרה עיני' באורחים יותר מן האיש, וא"ש.

## דברי זמירות לשבת קודש תורה לה

והנה לפי הגירסא הישנה דמיירי דהוא אמר קמח והיא אמרה סלת, וע"ז אמר ר"י מכאן שהאשה צרה עיני' באורחים יותר מן האיש. וכן משמע מפשטות הכתוב כגירסא הישנה, ואפי' אם באנו לחלק מאמר הכתוב קמח סלת לאברהם ושרה (היינו שאחד מהם אמר "קמח" והשני "סולת") דאל"כ הול"ל קמח וסלת, אבל אעפ"כ מסתבר יותר ממשמעות הכתוב דאברהם הוא זה שאמר קמח, דתיבת "קמח" סמוכה לויאמר דקאי על אברהם, אבל א"כ קשה דאדרבה במה ששרה אמרה "סלת" היתה היא וותרנית יותר ממנו, ומהיכא משתמע מיני', דאשה עיני' צרה באורחים יותר מן האיש.

ונראה לפרש ע"ד מש"כ לעיל, דהנה אברהם אבינו ע"ה ביקש שיביאו קמח כדי לעשות ממנו עוגות והא דבעינן קינוח בין סעודת חלב לסעודת בשר, ע"ז התחכם אע"ה שיביאו אח"כ פירות (חוץ מתמרי וירקי כדאיתא בפוסקים) וכדו', ועי"ז ירויח עוד מאכל להאורחים, משא"כ שרה אמנו רצתה שיביאו סלת, כדי לעשות ממנו עוגות, וע"ז יכולין ג"כ לעשות קינוח בין סעודת גבינה לסעודת בשר, וכמו שנ"ל, ועי"ז ירויח הפירות וכדו', וז"ש ר' יצחק מכאן שהאשה צרה עיני' באורחים יותר מן האיש, ודו"ק.